

tweede start van SIEMENS oostkamp

D. SANDERS, Redaktiesekretaris

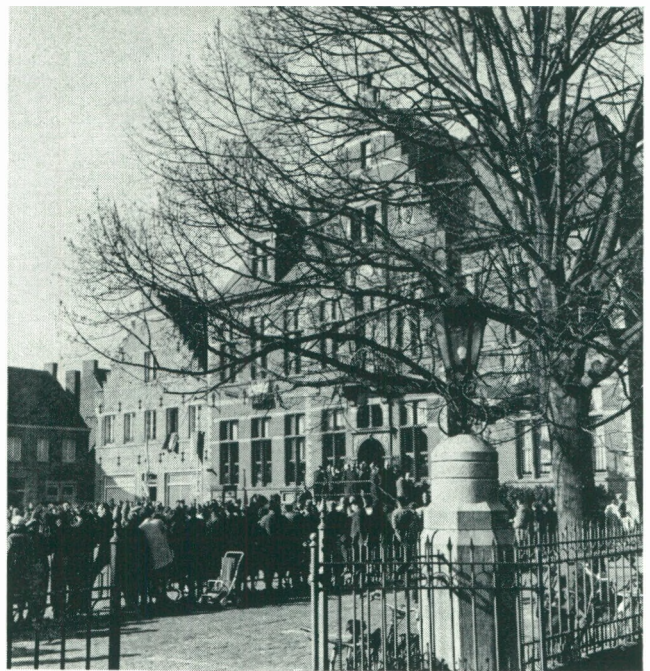
Kan het een toeval heten dat in 1959 de Westvlaamse Economische Raad en de n.v. Siemens elkaar 'vonden' zodat te Oostkamp een nieuw bedrijf kon worden ingeplant? Er waren immers zoveel gemeenschappelijk bepalende factoren aanwezig, dat het eerder een toeval geweest zou zijn moesten de betrokken partijen elkaar niet gevonden hebben.

Siemens Aktiengesellschaft - om met de buitenlandse gasten te beginnen - is traditioneel een bedrijf dat uitzwermd over de ganse wereld; de kommerciële en de technische expansie buiten de eigen grenzen liepen parallel, met een zo grote regelmaat, dat men achteraf moeilijk kan terugvinden welke van beide factoren in feite het meest stimulerend heeft gewerkt bij de diverse nieuwe vestigingen.

Oppericht in 1954, was de Westvlaamse Economische Raad van zijn kant op zoek naar buitenlandse bedrijven die konden helpen de heersende werkloosheid in West-Vlaanderen op te lossen en de eerder beperkte diversiteit inzake economische activiteit in de provincie te doorbreken. Bij deze promotieactie moest een dynamisch bedrijf als Siemens A.G., dat daarenboven in de bij ons minder uitgebouwde elektronische sektor lag, zeker de aandacht vragen.

De W.E.R. bezorgd Siemens A.G. een uitgebreid vestigingsrapport, met diverse aanvullende studies; daarenboven werd de coördinatie tussen het bedrijf, de provinciale en nationale overheid door de W.E.R. verzekerd. Voor het promotiewerk van de W.E.R. blijft de stichting van de n.v. Siemens te Oostkamp een uitgebreid, maar ook zeer leerrijk dossier.

De gemeente Oostkamp tenslotte bood een zeer geschikte vestigingsplaats voor het nieuwe bedrijf. Gelegen op de industriële as Brugge-Kortrijk, beschikte de bevolking van deze agrarische gemeente er reeds over een industriële ervaring, opgedaan in de industriële complexen La Brugeoise en F.N. De arbeidsmarkt was er tevens voldoende groot om ter plaatse minstens aan de eerste behoeften inzake aanwerving voor het nieuwe bedrijf te kunnen voldoen.

Officiële inwijdingsplechtigheid op het gemeentehuis te Oostkamp - 1961

Op 27 juli 1960 werd de voorgeschiedenis afgesloten en werd de inplanting te Oostkamp officieel aangekondigd op een perskonferentie te Brugge; op 6 maart 1961 werd te Oostkamp plechtig de eerste steen gelegd van het nieuwe complex. Sindsdien leefde de nieuwe fabriek te Oostkamp haar eigen leven, met haar verwachtingen, haar eigen teleurstellingen en suksessen, haar eigen plaatsbepaling in de omgeving.

Niet zo dikwijls is men in de gelegenheid de geboorte en de groei van een nieuw bedrijf mee te maken. Hier staat men echter voor een bedrijf waar alle 'medespelers' van het eerste uur nog bereikbaar zijn. Tevens wordt men geconfronteerd met de inplanting van een nieuwe eenheid die veel planmatiger uitgedacht en uitgebouwd werd, dan met de meeste bedrijven die door ontwikkeling ter plaatse groot worden, het geval is. Daarom ook meenden wij dat een overzicht over het Siemens-bedrijf te Oostkamp zeker voldoende belangrijk was, om ook aan onze lezers te worden voorgesteld.

Siemens Aktiengesellschaft : stelselmatige dekoncentratie

Op 13 december 1816 werd de grondlegger van het huis Siemens, Werner von Siemens, in Lenthe bij Hannover geboren op een pachthof, in een gezin van 14 kinderen. Zijn algemene vorming ontving hij op het gymnasium, zijn ingenieursvorming op de Berlijnse Artillerieschool. Nadat hij in dienst reeds belangrijke wijzigingen gebracht had aan toestellen en kabels voor telegrafie, verliet hij in 1847 de militaire dienst om een eigen fabriek te beginnen, samen met de instrumentenmaker J.G. Halske. De telegraafverbindingen - waaraan de firma ook heden ten dage nog trouw is gebleven, en waaraan zij overigens heel wat vindingen heeft toegevoegd - brachten haar bijna automatisch over de oceanen en in zeer diverse landen. Zo werd de eerste telegraafkabel door de Rode Zee in 1859 door de firma Siemens gelegd in opdracht van de Engelse regering.

Momenteel heeft het huis Siemens kommerciële of technische vestigingen in meer dan 100 landen. De

research daarentegen is in hoofdzaak nog in München en Erlangen (Duitsland) gecentraliseerd.

Het wereldzakencijfer van Siemens steeg in het boekjaar 1969/70 (30.9) met 20 % tot 170 miljard F. tegenover 19 % voor 1968/1969. Ook ditmaal was in Duitsland de omzet weer hoger dan die van het buitenland. Het aandeel van de buitenlandse markt daalde heel lichtjes en bereikte 39 % (40 % verleden jaar).

In het lopend jaar verwacht Siemens een uitbreiding van het zakencijfer van meer dan 10 %. De bestellingen die thans binnen zijn volstaan gemiddeld voor elf maanden. Zij verzekeren voor de meeste afdelingen een toenemende verscheidenheid en een behoorlijke goede bedrijvigheid en tewerkstelling.

In totaal werden door alle Siemens maatschappijen meer dan 300.000 medewerkers tewerkgesteld (stijging van 10 % tegenover 68/69), waarvan 67.000 buiten West-Duitsland.

Kenmerkend is bij Siemens A.G. de organisatie van de buitenlandse verkoopbureau's en van de fabrieken. De verkoopbureau's promoveren in principe de verkoop van alle Siemens-produkten, waar ter wereld deze ook worden gemaakt.

De bedrijven hebben een ander kenmerk : de eigenlijke productie-eenheden hebben een eigen produkt, wat niet noodzakelijk een eind-produkt dient te zijn. Maar aangezien dit eigen produkt voor de wereldmarkt bestemd is, heeft ieder bedrijf het voordeel dat ook bij een technisch-bepaalde opdracht (onderdelen bv.) grote series kunnen vervaardigd worden.

De verdeling van de opdrachten gebeurt langs een centraal programmabureau in Duitsland, zodat de aansluiting van de diverse productie-eenheden gemakkelijk verloopt.

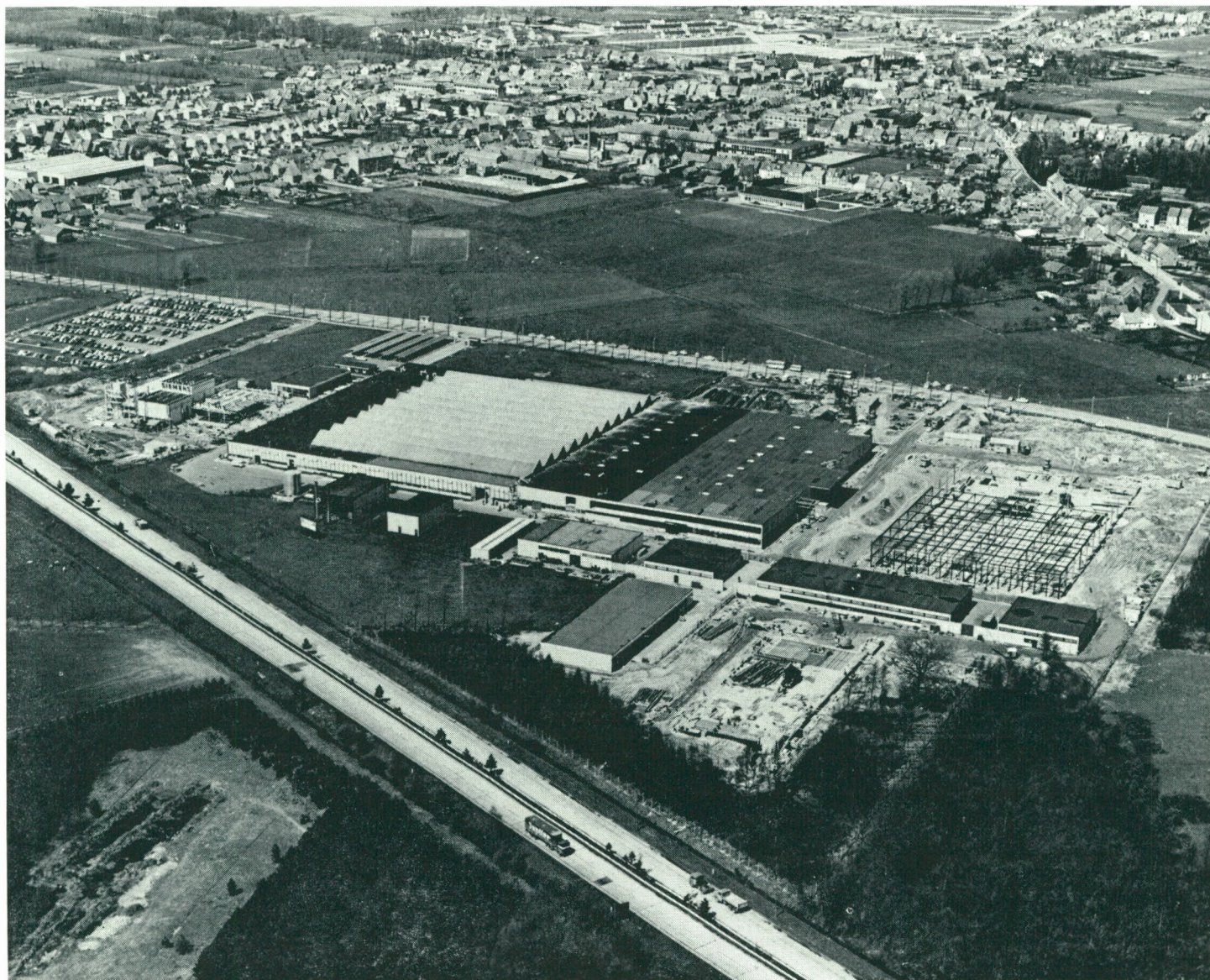
Gehecht aan de verkoopscentra worden in diverse landen ook kleinere eenheden voorzien, die instaan voor de montage van bepaalde belangrijke opdrachten en voor het onderhoud en de reparatie van de Siemens-apparaten in dit land.

Siemens — België : verkoop-productie-research

In 1969-70 liep het aantal medewerkers van de n.v. Siemens in België op tot 4.850, waarvan ongeveer 3.300 in de productie.

Luchtfoto Isselée-Beigem

Stand van de uitbreidingswerken, half 1970

Kommercieel verzekert de n.v. Siemens te Brussel de alleenverkoop van alle Siemens-produkten in België en het Groot-Hertogdom Luxemburg, terwijl het industrieel de fabriekatie onder vergunning voor diverse Siemens-apparaten verzekert.

De n.v. Siemens beschikt over commerciële bijhuizen te Luxemburg, Luik, Antwerpen, Charleroi en Gent. De werkplaatsen voor onderhoud en montage zijn gelegen te Vorst en te Dworp.

Industrieel zijn er in België reeds drie vestigingen opgericht, terwijl een vierde in projekt is. Het bedrijf te Oostkamp, waarover verder uitgebreider gehandeld wordt, en waaraan nu ook laboratoria worden toegevoegd, is gespecialiseerd in telekommunikatie-apparatuur. Het tweede bedrijf, dat zopas officieel werd geopend te Lanklaar (Limburg) en dat reeds 350 personen tewerkstelt, produceert onderdelen voor verreschrijvers en randapparatuur voor computers; te Baudour zal ook telekommunikatie-apparatuur vervaardigd worden en te Namen wordt een vierde produktie-eenheid voorbereid.

De totale bedrijfsomvang voor 1969-70 voor België werd berekend op 3,3 mld B.F. De n.v. Siemens heeft een investeringsplan op middellange termijn van 2,25 mld B.F., wat meteen het hoogste investeringsbedrag is van deze firma buiten Duitsland.

De n.v. Siemens is voor België daarnaast nog belangrijk op een ander punt: de uitbouw van het 'nationaal register', dat een komputer-registratie is van enkele basisgegevens betreffende alle Belgen, werd aan de firma Siemens toevertrouwd.

Ten slotte is de firma Siemens te Brussel ook nog bezig aan de uitbouw van een eigen rekencentrum dat nog in 1971 officieel zal worden ingewijd.

Tweede grootste bedrijf in West-Vlaanderen

Het bedrijf dat door de n.v. Siemens te Oostkamp werd ingeplant is nu reeds het tweede-grootste geworden van West-Vlaanderen qua tewerkstelling. Momenteel staat het vóór de n.v. Clayson uit Zedelgem en de n.v. Picañol te Ieper, beiden met een tewerkstelling van ongeveer 2.600 arbeidskrachten. Van bij het begin echter is het de bedoeling geweest te Oostkamp een produktie-eenheid van 5.000 tewerkgestelden op te richten.

Tijdens de plechtigheid ter gelegenheid van de tweede steenlegging op 10 juli 1969 heeft de voorzitter van de n.v. Siemens verklaard dat dit streefcijfer nog niet werd bereikt, gezien 'de vooruitgang en de vernieuwing op het gebied van de elektrotechniek, die deze laatste jaren van dien aard waren dat in het oorspronkelijk complex met duizend vijfhonderd werknemers een jaarlijkse produktie werd bereikt die aanzienlijk groter was dan deze voorzien met vierduizend arbeiders in 1961'. Wat meteen ook betekent dat de firma Siemens aan zijn huidige en toekomstige arbeidskrachten in feite méér en andere opdrachten voorlegt, dan bij de stichting werd gepland.

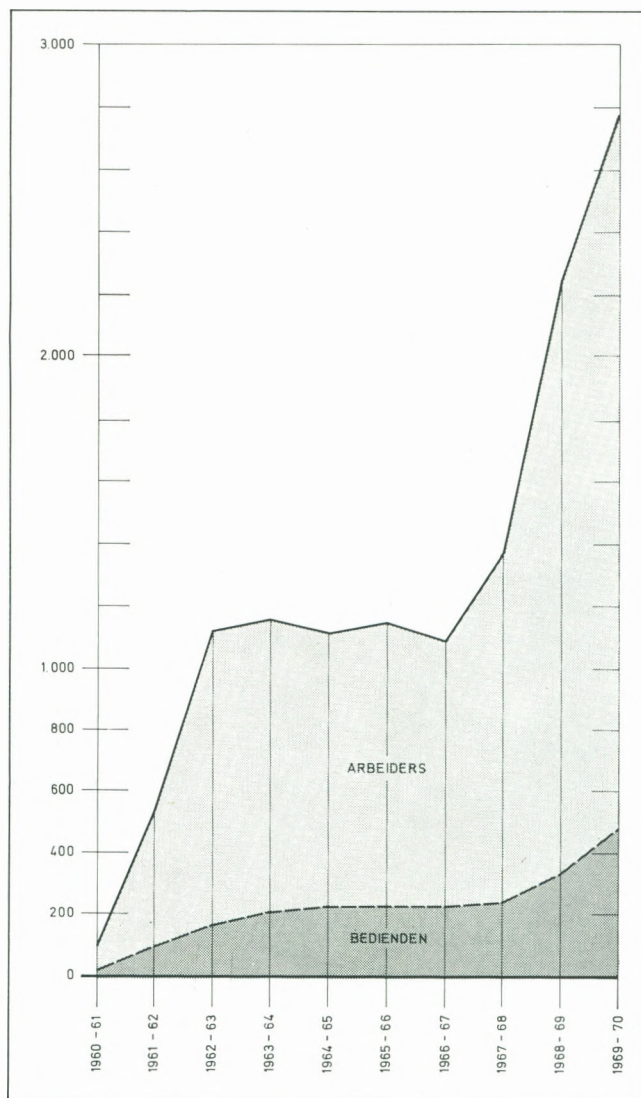
Begonnen met de produktie van telekommunikatiekanalen, vervaardigt het bedrijf nu ook medische toestellen. Een verdere verruiming in de richting van de telekommunikatie-apparatuur, gaande tot de research-laboratoria, is in de huidige planning opgenomen.

In de nieuwe afdeling komen, naast de reeds aanwezige activiteiten, een nieuwe spuitgieterij voor kunststoffen en een laboratorium voor opzoekingen inzake telefonie en produktieprocedures.

Opvallend is bij deze uitbouw dat de terzake bereikte resultaten (1 mld B.F. omzetcijfer in 1969-70 voor Oostkamp alleen) mogelijk bleken in een streek zonder ervaring in deze bedrijfstak.

Natuurlijk werd alles niet in éénmaal bereikt. Een honderdtal medewerkers ontvingen einde 1960 hun opleiding in Duitsland, terwijl op de eerste 20 ha aangekochte grond 3.500 m² gebouwen werden opgetrokken; weldra

Evolutie van de tewerkstelling bij Siemens-Oostkamp. (1960-'70)

gevolgd door nogmaals 10.500 m², wat in totaal 14.000 m² bebouwde oppervlakte betekende. Op twee jaar tijd was de volledige bedrijfsinfrastructuur klaar, gelegen langs de autosnelweg Brussel-Oostende, die bij de keuze van de ligging ook een voorname rol had gespeeld.

De aanwerving van de arbeiders en de bedienden liep snel omhoog tot 1964, met een bezetting van 1.150 personen. Toen kwam ten gevolge van een economische recessie in Europa een stagnatie van 1964 tot 1968.

Sinds 1968 is er terug een duidelijke opgang waar te nemen die samengaat met een nieuwe bouwactiviteit. Op 10 juli 1969 werd plechtig overgegaan tot de 'tweede steenlegging', waarbij als streefcijfer wordt gesteld: 52.000 m² bebouwde oppervlakte ter beschikking stellen van 5.000 arbeidskrachten. Terwijl de bouwwerken nog aan de gang zijn, is meer dan de helft van de te bereiken personeelsbezetting reeds ter plaatse.

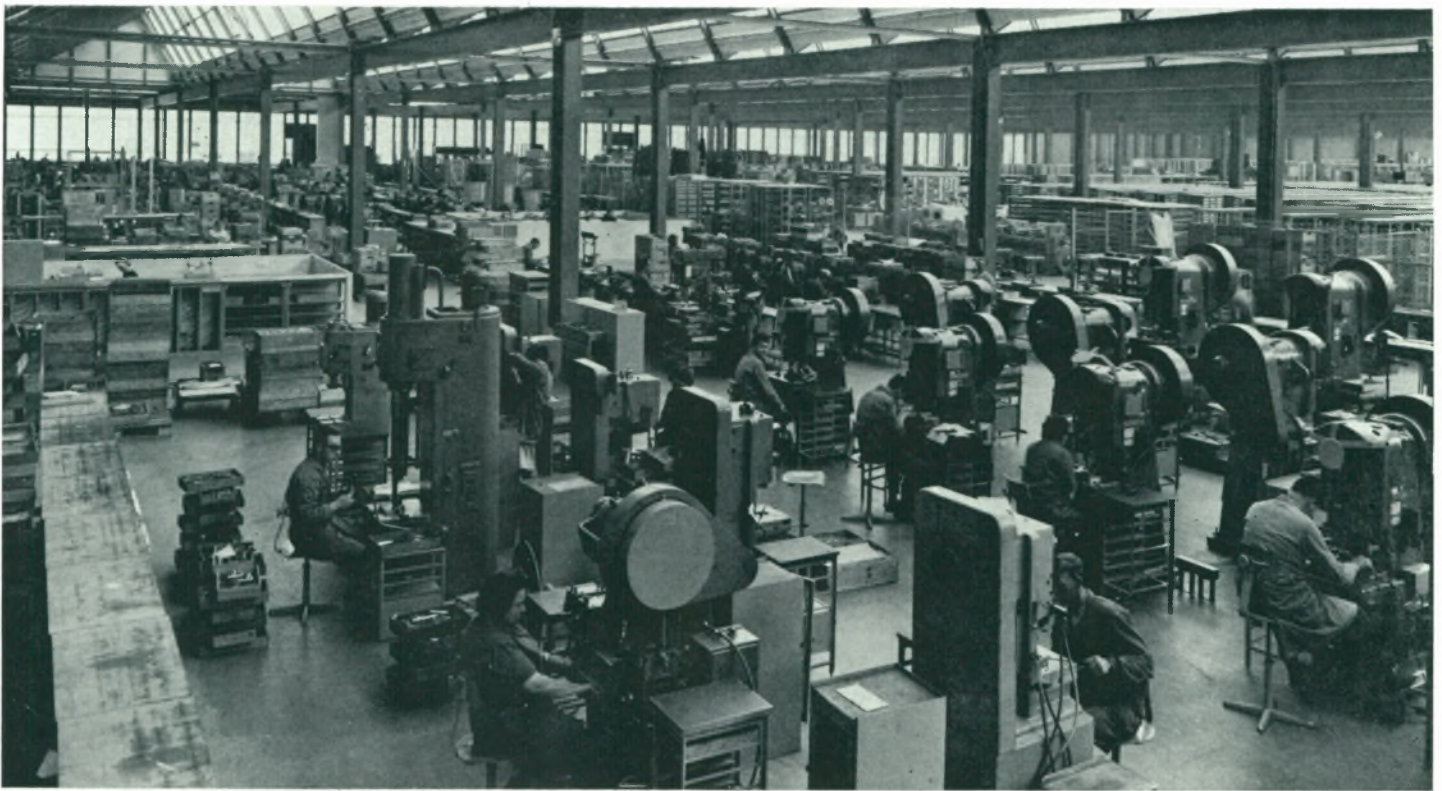

Foto Archief Siemens

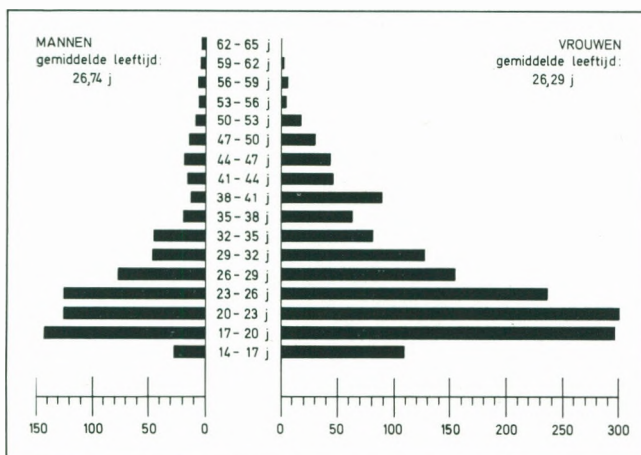
Binnenzicht op de fabriekhal

Het bedrijfsmilieu

De groei van een bedrijf kan zeker niet alleen verklaard worden door de degelijkheid van het eindproduct, noch door het dynamisme van de leiding; de totale bedrijfs sfeer is daar minstens even bepalend voor.

Het begint natuurlijk bij het kaderpersoneel. Dit omvat te Oostkamp nog slechts 19 Duitsers, terwijl er uitdrukkelijk naar gestreefd wordt door reële promotiekansen een multi-nationale leiding te realiseren. Daartoe worden voor het multinationalaal Siemens-bedrijf alle top- en middle-range personeelsleden (internationaal) opgevolgd, langs een beoordelingssysteem dat bij middel van de computer operationeel blijft. Het resultaat is ook te Oostkamp duidelijk: de internationalisatie, waardoor ook Belgen hun kans op promotie krijgen, bracht reeds een vervanging van een aantal van het oorspronkelijk Duits kaderpersoneel met zich mee.

Leeftijdsofbouw van de tewerkgestelde arbeiders - Siemens-Oostkamp (30-9-'70)

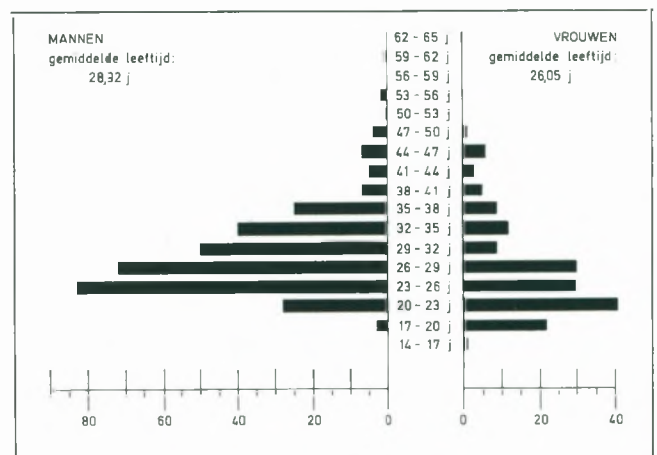

Daarnaast is er een nog jonge arbeidende bevolking. De gemiddelde leeftijd van de totale groep tewerkgestelden bedraagt 26,70 jaar, met een zeer typische leeftijds pyramide zowel voor mannen als vrouwen, arbeiders en bedienden.

Het werk dat wordt verricht is nooit bandwerk, alhoewel de grote graad van mechanisatie zich daar gedeeltelijk toe zou lenen. Er wordt gewerkt op stukwerk dat individueel afhankelijk blijft van het eigen tempo maar dat toch genormeerd werd binnen de diverse loongroepen. Deze normering steunt op een arbeids- en tijdsstudie, met meerdere momentopnamen, waarbij rekening wordt gehouden met het individueel werkritme van de gekontroleerde personen uit de groep.

Rond de 20ste van de maand krijgen de werknemers een ponskaart waarop ze het netto-bedrag invullen, dat ze denken in deze maand te zullen verdienen.

Leeftijdsofbouw van de tewerkgestelde bedienden - Siemens-Oostkamp (30-9-'70)

Ten laatste op de 25e van de maand wordt hen het aangevraagde bedrag ook effectief uitbetaald bij middel van een overschrijving bij een financiële instelling. In het bedrijf hebben 4 banken geldautomaten geplaatst, waardoor de werknemers in de gelegenheid gesteld worden ter plaatse hun geld te innen. De definitieve afrekening wordt in het begin van de volgende maand gemaakt en op het loon- of weddestrookje ziet de werknemer het verschil tussen het aangevraagde en het werkelijk verdiende bedrag.

Met deze positieve of negatieve loon- of weddespits houden ze rekening bij hun volgende loonaanvraag.

Arbeiders en arbeidsters genieten verder nog van een extrawettelijk pensioenstelsel, op dezelfde basis als de bedienden. Eén derde wordt hierbij gedragen door de werknemers, twee derden door het bedrijf.

De turn-over (personeelsverloop) bij het loontrekkend personeel is niet zeer hoog te noemen, gezien de frequentie van de militaire dienstplicht en het vertrek van vrouwelijk personeel dat om familiale redenen niet verder wenst te werken.

Twee feitjes tenslotte om het sociaal klimaat bij de n.v. Siemens nog even te konkretiseren: sinds het bestaan te Oostkamp kende de firma slechts twee korte gedeeltelijke werkonderbrekingen die samen nog geen 4 uur duurden. En, op een ander vlak: de firma verstrekke in 1969-70 als uitbesteder aan twee instellingen voor fysisch en sociaal gehandicapten voor 38.000 uren werk uit, op een totaal van ongeveer 200.000 uur uitbesteding en dit naast de arbeid die in het bedrijf zelf door enkele zwaar-gehandicapten wordt verricht.

De Scholingsgraad van het personeel

Bij het vestigingsbeleid is een steeds weerkerende vraag: hoe hoog is de vereiste techniciteit van het personeel en hoe wordt deze verworven? De in het vooruitzicht gestelde bedrijfsuitbreiding te Oostkamp, met een sterk verhoogde personeelsbezetting en het toevoegen van nieuwe afdelingen, waaronder een eigen laboratorium, doen deze vraag spontaan opnieuw stellen.

Bij het huidig personeelsbestand zijn een 190-tal mannelijke en vrouwelijke personeelsleden in het bezit van een universitair diploma, een A1 diploma of een evenwaardige titel; een 100-tal daarvan staan rechtstreeks in de produktie.

De mannelijke arbeiders zijn voor ruim 65% technisch geschoold; de arbeidsters verrichten meestal ongeschoolde montage- en assemblageverrichtingen, evenals machinaal pers- en snijwerk. De helft van deze vrouwelijke arbeidskrachten waren schoolverlaters of verriichten vroeger geen fabrieksarbeid; bij de overige groep komen meerdere verkoopsters voor, die omwille van de vijfdagenweek naar het bedrijf kwamen.

Om aan dit gebrek aan voorbereiding op het bedrijf tegemoet te komen, werd er onder impuls van het bedrijf in plaatselijke scholen een afdeling elektriciteit opgericht.

Voor de jongeren wordt, in bedrijfsverband, stelsmatig een opleidingsperiode voorzien die recht geeft op een gegarandeerd minimumloon. De jongens die reeds technisch geschoold zijn, genieten daarenboven de mogelijkheid zich in avondlessen buiten het bedrijf verder te bekwamen in hun vak (of in aanverwante takken). Wie avondkursussen volgt geniet een supplementaire verlof-

dag per 40 lessen, terwijl bij het einde van de studie in bepaalde gevallen een éénmalige premie wordt toegekend.

In het vooruitzicht van de personeelsuitbreiding is het interessant te noteren dat het bedrijf nog meer hogergeschoolde personeelsleden zal aantrekken (sommigen verrichten momenteel overigens reeds hun opleidingsperiode in het buitenland), terwijl de nood aan geschoolden inzake mechanica geraamd wordt op ongeveer 80% van de technisch-geschoolden. Dit in tegenstelling met de behoefte aan A2-elektronica, waarvoor het aanbod nog altijd voldoende groot zal zijn. De opleiding A3-elektriciteit voor meisjes zal integendeel in de toekomst nog meer worden gevraagd, evenals de A3-mechanica voor jongens, die beiden als een goede basisopleiding voor het bedrijf worden aangezien.

Invloed op de streek

Een bedrijf - zelfs een internationaal - kan moeilijk op zichzelf worden bekeken; het is gevestigd in een bepaalde streek, waar het zijn werkkrachten vandaan haalt en waar het ook anders in nauw contact mee leeft: het doet namelijk een streek leven.

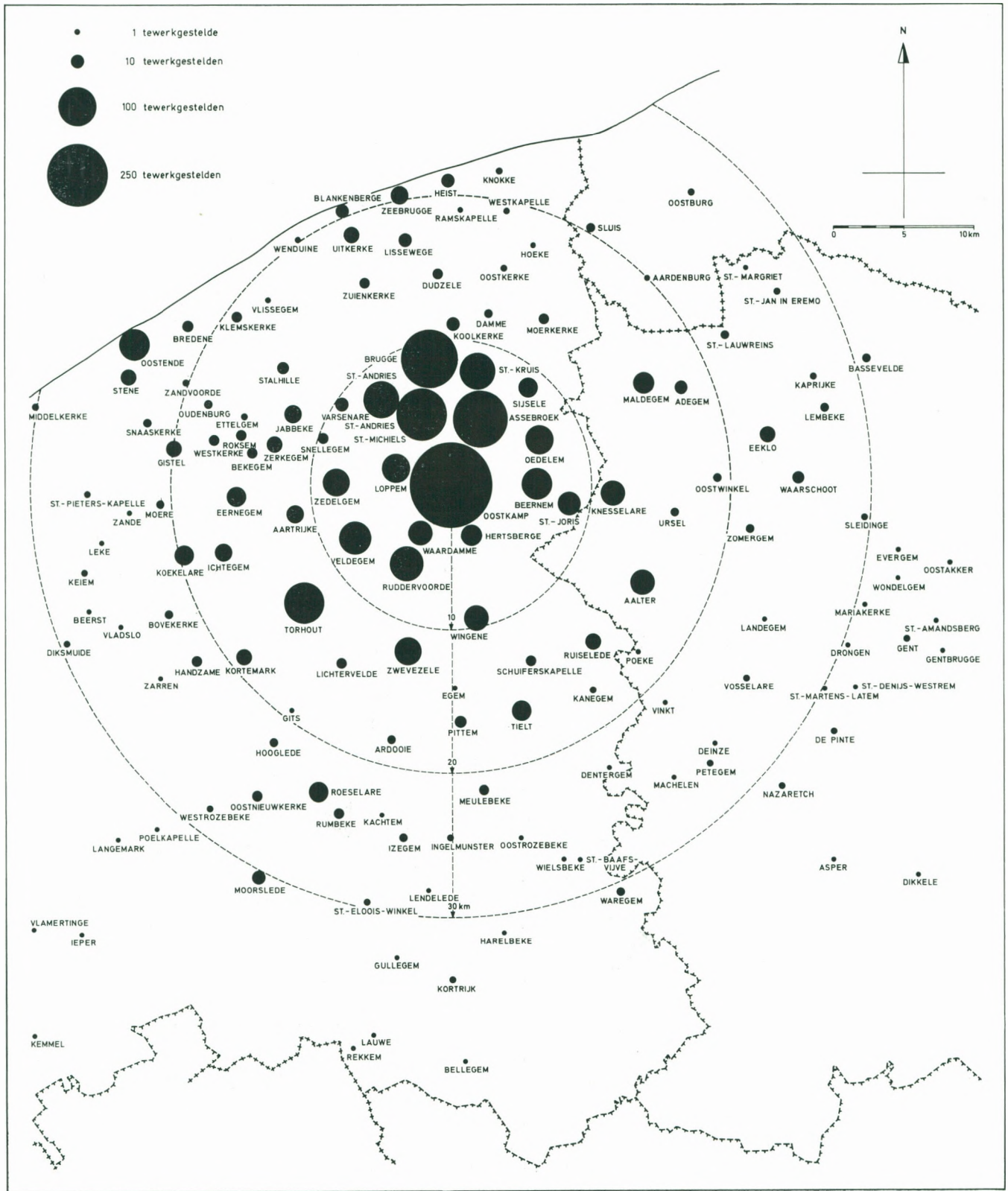
De industriële tewerkstelling in Oostkamp bedroeg in 1960 amper 450 personen, benevens 126 tewerkgestelden in de sectoren bouw en vervoer. De vrouwelijke tewerkstelling in de industrie geraakte nauwelijks aan 66 personen; de bedrijfstak machinekonstruktie en elektrische toestellen telde, in 3 bedrijven, in totaal 69 tewerkgestelden.

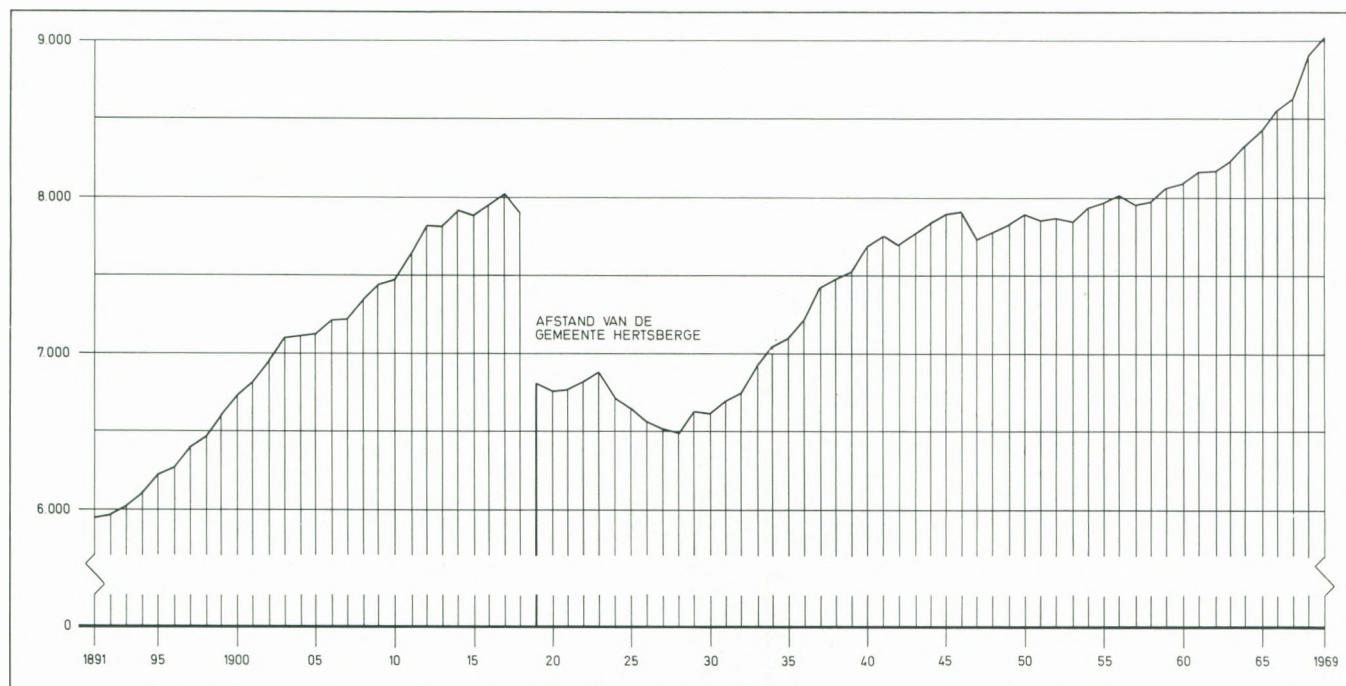
In 1968 werden als officiële gegevens door de R.M.Z. voor Oostkamp opgegeven:

	<i>Bedrijven</i>	<i>Tewerkgest.</i>
Totale tewerkstelling	93	2.083
waarvan industriële tewerkstelling	21	1.670
waarvan machinekonstruktie en elektrische toestellen	6	1.232

Deze gegevens betreffen de tewerkstelling op 30 juni 1968, wat niet altijd totaal vergelijkbaar blijkt met de bedrijfsgegevens van de n.v. Siemens, opgesteld per 30 september. Daarin zijn dan immers de nieuwe aanwervingen na het verlof opgenomen. Zo telde de n.v. Siemens op 30 september 1968 alleen reeds 1.370 tewerkgestelden; op 30 september 1967 was dit cijfer nog maar 1.082 personen, wat beter in overeenstemming lijkt met de gegevens van de R.M.Z. op 30 juni 1968.

Over deze afwijkingen van statistische registratie heenstappend, kan gezegd worden dat Oostkamp in september 1970 hoofdzakelijk door de firma n.v. Siemens ongeveer 3.000 personen uit de tak machinekonstruktie-

en elektrische toestellen tewerkstelde, tegenover 69 in 1960.

Ging de gemeente Oostkamp als gemeente van tewerkstelling met rasse schreden vooruit door de inplanting van de n.v. Siemens, dan kan het nieuw leven van de gemeente ook nog op andere wijzen worden aangetoond. De bevolking steeg op snelle wijze van 8.093 inwoners in 1960 tot 9.014 inwoners op 31-12-1969 (groei: 11,3%). Dit is geen uitzondering in het verloop van de bevolking van Oostkamp (zie de periode 1891 tot 1967 en de periode 1927 tot 1946), maar de stijging van meer dan 11% die de laatste 9 jaar plaats greep is toch zeer kenschetsend. Wanneer men in acht neemt dat Oostkamp in 1960 nog beschreven werd als een uitwijkingsgemeente voor oudere personen (met in het totaal een negatief migratiesaldo), dan wordt het hoogst interessant om de nieuwe bevolkingspyramide van de gemeente te kunnen bestuderen, zoals deze uit de Volkstelling 1970 zal verschijnen. De verjonging van de bevolking moet daar zeker uit af te lezen vallen.

Deze omkering in de bevolkingssamenstelling van de gemeente heeft reeds haar invloed gehad op de huisvesting. In 1961 telde Oostkamp 2.198 gebouwen uitsluitend of hoofdzakelijk voor bewoning door particuliere gezinnen; in totaal waren daarin 2.329 particuliere woningen. De jaarlijkse N.I.S.-statistieken geven voor 1969 2.586 gebouwen voor particuliere bewoning en 67 woningen in andere gebouwen; in totaal wordt het aantal woningen op ongeveer 2.900 geschat. Het bouwritme van woongebouwen was in de periode 1957-66 gemiddeld 47 per jaar; dit gemiddelde ging omhoog tot 58 woongebouwen per jaar in de periode 1962-68.

Inzake sociale woningbouw werden de laatste tien jaar door de Bouwmaatschappij Interbrugse en de Nationale Landmaatschappij een 100-tal woningen opgericht. 30 woningen werden als krotwoningen gesloopt.

De aanvraag voor bouwgronden was zo groot dat de gemeente Oostkamp in versneld tempo overging tot de uitwerking van bijzondere plannen van aanleg. De b.p.a.'s Centrum Kerk en Centrum Noord lieten toe de

oude gemeentekern af te ronden, o.m. door het opvullen van de ruimten binnen de lintbebouwing. Het b.p.a. Gruuthuyse, verkaveld door de Westvlaamse Intercommunale voor Huisvestingsbeleid volgens een bestaand goedgekeurd b.p.a., behelsde een 50-tal kavels voor villabouw, langs het eerste segment van de Oostling rond de gemeente. Nieuw zijn de b.p.a.'s Nieuwhove, waar op 100 ha meerdere woonwijken¹, een winkelcentrum en een 20 ha-grote groenzone voorzien zijn en Centrum Oost dat eerst later wordt gerealiseerd en dat, naast woongelegenheden, ook heel wat park, een sportcentrum, een uitbreiding van het kerkhof en een wandelbos zal omvatten; gerekend wordt dat in de eerstvolgende jaren nog ongeveer 2.400 woningen kunnen opgetrokken worden te Oostkamp.

Van de kant van de handelaars in Oostkamp is er ook een evolutie te bemerken, die echter slechts na de Volkstelling 1970 zal te tellen zijn. Er is natuurlijk het verbruik door heel wat personen uit het bedrijf Siemens die te Oostkamp kwamen wonen of er op de middag hun maaltijden komen nemen. Een drietal restaurants hebben een uitgebreide cliënteel uit het bedrijf; er kwam een grootwarenhuis en enkele zelfbedieningszaken. Ook het onderwijs ter plaatste kende een grote uitbreiding qua schoolbevolking, terwijl de oprichting van lager- en hoger-secundair technische cycli elektriciteit in de plaatselijke scholen duidelijk aan een behoefte van het bedrijf voldoet.

Besluit

Door de gelukkige inplanting van het Siemens-bedrijf in Oostkamp is deze uitgestrekte, in hoofdzaak landelijke gemeente aan het uitgroeien tot een industriekern van formaat, waar ook het wonen een toekomst heeft en waar een uitgestrekt bospatrimonium nog een waardevolle rekreatieve reserve voor de toekomst inhoudt.

(1) Waaronder een verkaveling van 73 ha, te realiseren door de W.I.H.